

Bemærkninger til lovforslaget

Lovforslaget tager sigte på at hindre, at politiet ved hjælp af overdimensionerede sigtelser skaffer sig tilladelse til vidtgående efterforskningskridt såsom ransagning, brevåbning, aflytning, beslaglæggelse eller varetægtsfængsling for så at benytte denne hjemmel til at efterforske mere banale lovovertrædelser, som ikke i sig selv kunne have dannet grundlag for så vidtgående tvangsindgreb.

Spørgsmålet er behandlet af professor Hans Gammeltoft-Hansen i »Straffeprocessuelle Tvangsindgreb« (1981), kapitel 4, under betegnelsen »tilfældighedsfund«. Her behandles »muligheden for, at der lejlighedsvis kunne ske en vis overdimensionering af sigtelsen for herved at få ram på en mistænkt under anvendelse af en mere indgribende foranstaltning, end den formodede kriminalitet egentlig berettiger til« (side 220–21), og forfatteren nævner, at »En virksom forebyggelse af en sådan adfærd fra politiets side kunne ligge i et generelt forbud mod at anvende resultaterne af tvangsindgreb i strafforfølgningen af noget andet forhold end netop det, som udgjorde grundlaget for indgrebet.« (side 219). Han konkluderer imidlertid, at der ikke er grund til at foretage en sådan begrænsning af anvendelsen af efterforskningsresultater opnået på et falsk eller fejlagtigt grundlag.

Vi kan ikke være enige i konklusionen. Fristelsen er til stede, og fremgangsmåden er en klar undergravelse af den retssikkerhed, som ellers ligger i, at f.eks. brud på boligens ukrænkelighed eller på brev- og telefonhemmeligheden forudsætter særligt kvalificerede sigtelser.

Man kunne f.eks. tænke sig, at politiet på grundlag af en sigtelse for alvorlig narkotikaforbrydelse skaffede sig en aflytningskendelse, at aflytningen ikke på nogen måde bekræftede mistanken, men at man undervejs fik kendskab til ganske banale overtrædelser af valutabestemmelserne (som aldrig kunne have hjemlet et tvangsindgreb som aflytning) og rejste sag på det grundlag.

Man kunne tænke sig, at politiet på grundlag af en mistanke om ulovlig våbenbesiddelse af særlig farlig karakter fik en ransagningskendelse, at ransagningen ikke frembragte noget, der kunne be-

kræfte denne mistanke, men alene bragte et begrænset kvantum hash for dagen, som aldrig i sig selv kunne have hjemlet en ransagning af den karakter.

Man kunne tænke sig, at overdimensionerede sigtelser blev benyttet til varetægtsfængsling, endda totalisolerende, gennem længere tid af en snes personer, som – da sagerne omsider kom for retten – ikke kunne dømmes for nogen lovovertrædelse, som blot tilnærmelsesvis kunne retfærdiggøre disse tvangsindgreb.

Alle disse ting (og flere andre) er forekommet inden for det sidste par år. Det første eksempel er aflytningen af Svend Thevis. Det andet er ransagningen af Christiania, august 1981, hvor 200 betjente deltog i den totale ødelæggelse af 5 boliger uden at finde noget som helst, som kunne begrunde ransagningen. Det tredje er massevaretægtsfængslingerne og masseisolationerne i forbindelse med Byggerurolighederne i april–maj 1980.

I ingen af disse tilfælde kan man med sikkerhed vide (og det vil man aldrig kunne i den slags sager om »tilfældighedsfund« og lignende), om politiet virkelig selv troede på de mistanker/sigtelser, der dannede baggrund for tvangsindgrebet. Man kan kun konstatere, at overdrevne sigtelser kan benyttes til at omgå de retssikkerhedsbestemmelser, som skulle gælde på disse områder.

Dette bør ikke kunne finde sted. Det kan, som Gammeltoft-Hansen er inde på, virksomt forebygges ved et forbud mod at anvende de efterforskningsresultater, som er frembragt under fejlagtige forudsætninger.

Så langt er vi imidlertid ikke gået med dette forslag. Der vil efter dette stadig være mulighed for at anvende efterforskningsresultaterne, hvis de vedrører en forbrydelse, som er alvorlig nok til, at den i sig selv ville have hjemlet det pågældende tvangsindgreb, uanset om den er af en helt anden kategori end den, man havde mistanke om. Og de vil også kunne benyttes i sager mod andre end den, som tvangsindgrebet er rettet imod, selv om den pågældende lovovertrædelse ikke i sig selv ville have hjemlet et sådant indgreb.